

APSTIPRINU

LLU ITF dekāns

G.Vītols

Jelgavā, 2020. gada 31. augusts

**LLU Informācijas tehnoloģiju fakultātes
Lielā iela 2, Jelgavā, LV-3001**

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA DARBAM AR KASES
APARĀTU**

LLU Informācijas tehnoloģiju fakultāte, Lielā ielā – 2, Jelgavā, LV-3001
Pils rietumu korpusa ITF apsaimniekotajos kabinetos ITF dekanātā (Nr. 20.) un
Vadības sistēmu katedrā (Nr. 23-1) nodarbinātajiem

Izstrādāta saskaņā ar LR Darba aizsardzības likumu un
2010.gada 10.augusta Ministru kabineta noteikumiem
Nr.749 “Apmācības kārtība darba aizsardzības
jautājumos” un, kā arī izvērtējot darba vides riskus un
situāciju darbavietās.

Nr. 12

1. Vispārīgie nosacījumi

- 1.1. Darba aizsardzības instrukcija „DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA DARBAM AR KASES APARĀTU” (turpmāk tekstā Instrukcija) ir saistoša Informācijas tehnoloģiju fakultātes (turpmāk ITF) nodarbinātajiem, kas strādā ar kases aparātu.
- 1.2. Pirms darba uzsākšanas nodarbinātā pienākums ir iepazīties ar šīs instrukcijas prasībām un tās ievērot visā darba laikā.
- 1.3. Nepieļaut to personu atrašanos darba, prakses vietā, kuras nav iepazinušās ar šo darba aizsardzības instrukciju.
- 1.4. Darba devējam ir tiesības piemērot nodarbinātajiem disciplinārsodus par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem, kā arī darba devēja prasību neizpildi darba aizsardzības jautājumos.
- 1.5. Nodarbinātais drīkst veikt tikai tos darbus ar kases aparātu, kuri saistīti ar darba pienākumu veikšanu.
- 1.6. Kases aparāts jānovieto siltās, sausās un neputekļainās telpās, kurās nav straujas temperatūras izmaiņas, tālāk no ūdens vadiem, sildītājiem, gaisa mitrinātājiem un kondicionētājiem, apkures ierīcēm un elektrosildītājiem.
- 1.7. Nodarbinātais **drīkst neuzsākt darbu** un ziņot tiešajam darba vadītājam un darba aizsardzības speciālistam, ja:
 - 1.7.1. darba apstākļi un elektroiekārtas rada draudus personiskajai vai apkārtējo cilvēku veselībai un dzīvībai;
 - 1.7.2. nav atbilstošas profesionālās sagatavotības, nav veikta apmācība par jauno darba aprīkojumu;
 - 1.7.3. ir pamanīta dzirksteļošana, dūmi vai liesma, deguma smaka, slēdžu uzkaršana u.c..
- 1.8. Elektrodrošības prasības:
 - 1.8.1. elektroiekārtas ekspluatēt saskaņā ar lietošanas instrukciju;
 - 1.8.2. elektroiekārtu pieslēgt pie elektropadeves un atslēgt no tās ar sausām rokām;
 - 1.8.3. ievērot brīdinājuma uzrakstus un zīmes.
- 1.9. Nodarbinātajam iespējami šādi darba vides riska faktori:
 - 1.9.1. darbs ar kases aparātu (ilgstoša atrašanās vienā pozā, redzes sasprindzinājums);
 - 1.9.2. nepareiza darba vietas organizācija un kases aparāta izvietojums;
 - 1.9.3. paaugstināta vai pazemināta gaisa temperatūra (norma gada aukstajā periodā - +19-25 °C, gada siltajā periodā - +20-28 °C, pamatojoties, ka nodarbinātie veic I kategorijas darbu, kas nav saistīts ar fizisku piepūli vai prasa ļoti nelielu vai nelielu fizisku piepūli);
 - 1.9.4. palielināts vai samazināts relatīvais gaisa mitrums (norma gan gada aukstajā, gan siltajā periodā – 30-70%);
 - 1.9.5. palielināts gaisa kustības ātrums (caurvējš) (norma gan gada aukstajā, gan gada siltajā periodā – 0.05-0.15 m/s, pamatojoties, ka nodarbinātie veic I kategorijas darbu, kas nav saistīts ar fizisku piepūli vai prasa ļoti nelielu vai nelielu fizisku piepūli);
 - 1.9.6. samazināts gaisa kustības ātrums (nenotiek gaisa apmaiņa - sasmacis gaiss) (norma gan gada aukstajā, gan gada siltajā periodā – 0.05-0.15 m/s, pamatojoties, ka nodarbinātie veic I kategorijas darbu, kas nav saistīts ar fizisku piepūli vai prasa ļoti nelielu vai nelielu fizisku piepūli);
 - 1.9.7. nepietiekams vai apžilbinošs apgaismojums (ieteicamais apgaismojuma līmenis darbā ar kases aparātu ir 500 lx);
 - 1.9.8. traucējošs troksnis no kases aparāta un citas biroja tehnikas;
 - 1.9.9. elektriskās strāvas trieciens, ja iekārta ir bojāta;
 - 1.9.10. traumu (aizķeršanās, pakļupšana), tostarp mikrotraumu (asas papīra malas) risks;

- 1.9.11. psihoemocionālā slodze (darbs ar naudu, darba laika trūkums, ātrs darba temps, palielināta atbildība).
- 1.10. Nodarbinātajiem ievērot un izmantot šādus kolektīvos un individuālos aizsardzības līdzekļus:
 - 1.10.1. drošības zīmes (piemēram, “Bīstami - elektrība”, ugunsdzēsības aparāta atrašanās vieta, evakuācijas virzienu norādes);
 - 1.10.2. telpu vēdināšanu;
 - 1.10.3. vispārējo ventilāciju;
 - 1.10.4. gaisa mitrinātāju;
 - 1.10.5. papildu sildierīces (sildītājus);
 - 1.10.6. vispārējo un vietējo apgaismojumu;
 - 1.10.7. darba vietas tīrību un kārtību;
 - 1.10.8. darba un atpūtas laiku
 - 1.10.9. datortehnikas iezemējums.
- 1.11. Par kases aparāta vai citiem biroja tehnikas bojājumiem ziņot tiešajam vadītājam vai biroja tehnikas apkalpošanas dienestam, bet par nelaiemes gadījumu vai citu ārkārtas gadījumu ziņot tiešajam vadītājam, darba aizsardzības speciālistam un rīkoties saskaņā ar šīs instrukcijas punktu Nr. 7.
- 1.12. Nodarbinātajam **aizliegts**:
 - 1.12.1. uzsākt darbu alkoholisko dzērienu, narkotisko, psihotoksisko vai citu apreibinošo vielu ietekmē;
 - 1.12.2. smēķēt darba un iestādes koplietošanas telpās;
 - 1.12.3. lietot alkoholu vai citas apreibinošas vielas darba laikā;
 - 1.12.4. patvaļīgi veikt kases aparāta vai biroja tehnikas remontu un rezerves daļu nomaiņu.

2. Darba aizsardzības prasības, uzsākot darbu

- 2.1. Izvēdināt telpas un ieslēgt ventilāciju, ja tāda ir.
- 2.2. Ieslēgt apgaismojumu.
- 2.3. Sagatavot darba vietu un pārlicināties, vai:
 - 2.3.1. darba vietai ir brīva pieeja;
 - 2.3.2. kases aparāts ir darba kārtībā – nav bojājumu savienošanas kabelī, lokanu vadu izolācijā, kontaktdakšā vai kontaktligzdā;
 - 2.3.3. nevajadzīgu materiālu esamību (ja ir, novākt visus nevajadzīgos materiālus);
 - 2.3.4. sēdeklis noregulēts ērtai sēdēšanai.
- 2.4. Nodarbinātajam **aizliegts** uzsākt darbu, ja konstatēti kases aparāta, biroja tehnikas vai darba aprīkojuma bojājumi.
- 2.5. Par konstatētajām nepilnībām un kases aparāta, biroja tehnikas vai darba aprīkojuma bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam un darba aizsardzības speciālistam.

3. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

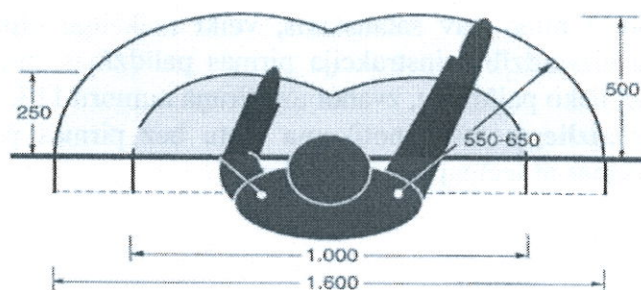
- 3.1. Eksploatējot kases aparātu, jāizpilda tā lietošanas instrukcija.
- 3.2. Neapliet un nepieļaut mitruma nokļūšanu uz kases aparāta.
- 3.3. Darba vieta jāuztur kārtībā, jāsež ar taisnu muguru, jo šādā stāvoklī spiediens uz mugura skriemeļiem ir vienmērīgi sadalīts – rezultātā mugura mazāk nogurst, un tas palīdz izsargāties no sāpīgiem iekaisumiem.
- 3.4. Ievērot reglamentētos pārtraukumus. Ieteicams veikt vingrinājumus psiholoģiskai atslodzei, fiziska un garīga noguruma samazināšanai un acu noguruma profilaksei.
- 3.5. Neēst, nedzert kafiju, tēju vai citus šķidrumus kases aparāta tuvumā.
- 3.6. Darba laikā nodarbinātajam **aizliegts**:

- 3.6.1. strādāt ar bojātu kases aparātu;
 - 3.6.2. kases aparāta tuvumā novietot ziedu vāzes vai puķu podus;
 - 3.6.3. izejot ko telpas, atstāt bez uzraudzības ugunsnedrošus priekšmetus un ieslēgtas iekārtas;
 - 3.6.4. bojāt elektrisko vadu izolāciju un citas darba vietā izvietotās iekārtas.
- 3.3. Par konstatētajām nepilnībām un kases aparāta, biroja tehnikas vai darba aprīkojuma bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam un darba aizsardzības speciālistam.

4. Darba galds

- 4.1. Darba galds atbilst šādām prasībām:
 - 4.1.1. darba galda augstums ir piemērots nodarbinātā ķermeņa īpatnībām, ņemot vērā ergonomikas prasības un principus;
 - 4.1.2. darba galda virsma ir pietiekami liela, lai nodarbinātais varētu uz tās atbalstīt plaukstu un rokas, mainīt darba vietā esošo ierīču un priekšmetu izvietojumu, kā arī atrast ērtu darba stāvokli;
 - 4.1.3. darba galda virsma gandrīz neatstaro gaismu.
- 4.2. Optimālie darba attālumi gan vertikāli, gan horizontāli, ērtam darba stāvoklim (skat. 1. attēls.)

ROKAS SASNIEDZAMĪBAS HORIZONTĀLAIS LOKS UN DARBA PLATĪBA VIRS GALDA

1. attēls. Optimālie darba attālumi gan vertikāli, gan horizontāli, ērtam darba stāvoklim.

5. Darba krēsls

- 2.1. Darba krēsls atbilst šādām prasībām:
 - 2.1.1. darba krēsls ir stabils un nodrošina nodarbinātajam iespēju brīvi kustēties un ieņemt ērtu stāvokli;
 - 2.1.2. darba krēsla sēdekļa augstums ir regulējams;
 - 2.1.3. darba krēsla atzveltnes augstums un slīpums ir regulējams;
 - 2.1.4. katram nodarbinātajam, ja viņš to vēlas, ir kāju atbalsts.

6. Darba aizsardzības prasības, beidzot darbu

- 6.1. Izslēgt kases aparātu, aizslēgt kases automātu un novietot iekasēto naudu seifā, saskaņā ar ITF iekšējiem kārtības noteikumiem.
- 6.2. Sakārtot darba vietu, novākt visus nevajadzīgos materiālus.
- 6.3. Pārbaudīt, vai nav atstāts ieslēgts kases aparāts un cita biroja tehnika.
- 6.4. Izslēgt ventilācijas sistēmu, apgaismojumu.
- 6.5. Aizslēgt darba telpu.

- 6.6. Nodarbinātajam **aizliegts** atstāt bojātu kases aparātu vai citu biroja tehniku, darba aprīkojumu, neinformējot par bojājumiem tiešajam darba vadītājam un darba aizsardzības speciālistam.

7. Darba aizsardzības prasības ārkārtas situācijās

- 5.1. Rodoties bīstamībai, kas var izraisīt nelaimes gadījumu, darbu nekavējoties pārtraukt un brīdināt citus tuvumā strādājošos.
- 5.2. Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties pārtraukt darbu, veikt pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad izsaukt ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, zvanot uz tālruņa numuru **112** un nosaucot precīzu ugunsgrēka vietas adresi, objektā esošo cilvēku skaitu un savu vārdu, uzvārdu un tālruņa numuru. Ugunsgrēka gadījumā jārikojas saskaņā ar instrukciju „Plāns rīcībai ugunsgrēka gadījumā”.
- 5.3. Nelaimes gadījumā cietušajam nekavējoties sniegt pirmo palīdzību (saskaņā ar instrukciju “Darba aizsardzības instrukcija pirmās palīdzības sniegšanai”) vai izsaukt Neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot uz tālruņa numuru **113** un nosaucot precīzu nelaimes gadījuma vietas adresi, kas noticis, cik cietušo vai saslimušo. Nepārtraukt sarunu, pirms to nav izdarījis dispečers.
- 5.4. Par darba laikā notikušo ugunsgrēku, nelaimes gadījumu nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam un darba aizsardzības speciālistam.
- 5.5. Avārijas vai nelaimes gadījuma notikuma vietu saglabāt neskartu. To mainīt drīkst tikai tad, ja tas nepieciešams palīdzības sniegšanai.
- 5.6. Elektriskās strāvas trieciena gadījumā atslēgt strāvas avotu un cietušo atbrīvot no strāvas iedarbības. Ja cietušā pulss nav sataustāms, veikt mākslīgo elpināšanu (saskaņā ar instrukciju “Darba aizsardzības instrukcija pirmās palīdzības sniegšanai”) un izsaukt Neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot uz tālruņa numuru **113**.
- 5.7. Nodarbinātajam ir **aizliegts** atstāt notikuma vietu bez pirmās palīdzības sniegšanas cietušajam un ziņošanas attiecīgajiem dienestiem.

IZSTRĀDĀJA:
VSK laboratoriju vadītāja

 / V. Balss /
2020. gada 14. augusts

SASKAŅOTS:

ITF dek.vietn. / A. Paura /

DSK lab.vad. / K. Notruma /

FK lab.vad. / J. Rumba /